

Πάρος 13 - 14 Απριλίου 2024

Στρατηγικές μετάβασης σε ένα διαφορετικό αναπτυξιακό πρότυπο για την
Πάρο και τις Κυκλάδες

**Ο πρωτογενής τομέας σε ένα Κυκλαδίτικο νησί. Υπάρχει
μέλλον για τη γεωργία και την κτηνοτροφία της Πάρου;**

Μπιζέλης Ιωσήφ

Ομότιμος Καθηγητής

Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Επιστήμης Ζωικής

Παραγωγής, Ιερά Οδός 75, 11855, Αθήνα

Πληθυσμός και αγροτική έκταση ανά κοινότητα στην Πάρο

Κοινότητα	1951	1961	2001	2021	Έκταση* τετ. χιλ.	Γεωργ. γη* τετ.χιλ.	Υψόμετρο* (μ)
Παροικιά	3264	3030	5812	6204	59	9,6	33 Ημιορεινή
Νάουσα	1421	1481	3027	3134	29	14	14 Πεδινή
Αντίπαρος	606	631	1011	1265	45	7	10 Ημιορεινή
Μάρπησσα	945	745	984	1319	18	7,8	41 Ημιορεινή
Αρχίλοχος	777	677	910	1138	14	7	24 Ημιορεινή
Αγκαιριά	699	578	981	1302	29	6	115 Ημιορεινή
Λεύκες	1416	972	765	877	33	4,5	232 Ορεινή
Κώστος	462	347	374	546	14	5,1	142 Πεδινή
Σύνολο	9590	8461	13864	15785	241	61	

Πηγή: Ετήσια στατιστικά δελτία 2008

* Στοιχεία του 1961

Καλλιεργούμενα φυτά

- Σιτηρά: (μαλακό, σκληρό (μαυραγανίτης), κριθάρι, βρώμη (αγιάλπα)
- Ψυχανθή: Βίκο, τριφύλλι, όσπρια (ρεβύθια, κουκιά μεγάλοκαρπα, κουκιά μικρόκαρπα (σανταμάκια), φασόλια μαυρομάτικα, αρακάς, μπίζη, φάβα)
- Λαχανικά: ντομάτες, αγγούρια, πιπεριές, φασόλια, πεπόνια, καρπούζια, κολοκύθια, λάχανα, κουνουπίδι, μπρόκολο, μαρούλια, μπάμιες, μελιτζάνες, πατάτες, γλυκοπατάτες, αγκινάρες, ραπανάκια, κρεμμύδια, σκόρδα
- Σουσάμι, καλαμπόκι, βαμβάκι, καπνό.
- Αμπέλια, ελιές, συκιές, λεμονιές

Τοπικές ποικιλίες

- Σιτάρι (σκορδαλιάρης)

πολυποικιλιακό

- Κριθάρι Πάρου
- Φάβα *Lathyrus sativus* (μπίζι)
- Αρακάς κορφάτος *Lathyrus ochrus*
- Φασόλια Μαυρομάτικα (*Vigna* sp)
- Φασόλια *Phaseolus bulgaris*
- Κουκιά (*Vicia faba*)
- Πεπόνια
- Καρπούζια
- Σκόρδο

Μπίζι (λαθούρι) (*Lathyrus sativus*)

Λαθούρι-φασολίδα... (*Lathyrus ochrus*)

Αρακάς –λαθούρι (*Lathyrus clymenum*)

Καλλιεργούμενες εκτάσεις στην Πάρο

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	Έκταση (στρεμ.)	Δέντρα
ΑΜΠΕΛΙΑ ΓΙΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΧΡΗΣΗ	2,3	
ΑΜΠΕΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΙΝΟΥ	1712,6	
ΕΛΑΙΩΝΕΣ	1983,4	41.494
ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΗ	33,5	889
ΚΑΡΠΟΙ ΜΕ ΚΕΛΥΦΟΣ	6	101
ΛΟΙΠΕΣ ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (ΣΥΚΙΕΣ- ΡΟΔΙΕΣ - ΠΑΠΑΓΙΕΣ - ΜΟΥΡΙΕΣ - ΑΒΟΚΑΝΤΟ - ΜΟΥΣΜΟΥΛΑ - ΜΑΝΓΚΟ)	80,2	5773
ΜΗΛΟΕΙΔΗ	2,7	67
ΜΠΑΝΑΝΙΕΣ	4	600
ΠΥΡΗΝΟΚΑΡΠΑ	4,9	107

Καλλιεργούμενες εκτάσεις στην Πάρο

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	Έκταση (στρεμ.)
ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ	14
ΒΟΣΚΟΤΟΠΙΑ	12844,9
ΓΕΩΜΗΛΑ	213,1
ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ ΥΠΟ ΚΑΛΥΨΗ	16,6
ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ	154,6
ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΦΥΤΑ ΓΙΑ ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ	3135,8
ΛΟΙΠΑ ΣΙΤΗΡΑ	4202,6
ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (ΚΑΠΠΑΡΗ - ΑΡΩΝΙΑ - ΦΡΑΓΚΟΣΥΚΙΕΣ - ΓΚΟΤΖΙ ΜΠΕΡΙ)	17,5
ΟΣΠΡΙΑ	6,7
ΑΓΡΑΝΑΠΑΥΣΗ	2100
ΣΥΝΟΛΟ Καλλιεργούμενων εκτάσεων & βοσκοτόπων	26535,4

Τα στοιχεία αντλήθηκαν από 465 ενεργές εκμεταλλεύσεις (φυτικής και ζωικής παραγωγής) βάσει των δηλώσεων ΟΣΔΕ.

- Αμπέλια 1200 καλλιεργητές, 5500 στρ., 5 οινοποιεία
- Ελιές 1300 καλλιεργητές, 5500 στρ., 100000 ελαιόδεντρα, 300 τον. Ελαιόλαδο
- Μέλι 72 παραγωγοί, 2565 κυψέλες, 8 -15 τον. μέλι

Η διάρθρωση του ζωικού πληθυσμού στην Πάρο

Είδος	Σύνολο			
Ιπποειδή	477	Ίπποι 40	Ημίονοι 181	Όνοι 256
Βοοειδή	1184	Εγχώρια Αβελτίωτα 20 Θ + 9 Α	Εγχώρια Βελτιωμένα 560 Θ + 370 Α	Ξενικά 170 Θ + 55 Α
Πρόβατα	3009	1522 Οικόσιτα	1487 Ποιμνιακά	
Αίγες	4706	2486 Οικόσιτα	2220 Ποιμνιακά	
Χοίροι	1732	181 Αναπαραγωγής	1551 Κρεοπαραγωγής	
Κουνέλια	7310			
Κόττες	32355	1500 Οрниθοτροφείου	30855 χωρικές	
Πτηνά	1679	312 Πάπιες	284 Χήνες	1083 Γαλοπούλες
Μελίσσια	1408	Εγχώριες κυψέλες 94	Ευρωπ. κυψέλες 1314	

Πηγή: Ετήσιο στατιστικό δελτίο 2008 Ελ. Στατ.

Εκτρεφόμενα αγροτικά ζώα στην Πάρο

Είδος Ζώου	Αριθμός Ζώων	Ποσοστό σε σχέση με το 2008
ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ	4034	52,28 %
ΒΟΟΕΙΔΗ	854	72,12 %
ΙΠΠΟΕΙΔΗ	4	0,83 %
ΟΡΝΙΘΕΣ	1030	3,18 %
ΧΟΙΡΟΙ	85	4,91 %
ΜΕΛΙΣΣΟΣΜΗΝΗ	791	56,18 %

Τα στοιχεία αντλήθηκαν από 465 ενεργές εκμεταλλεύσεις (φυτικής και ζωικής παραγωγής) βάσει των δηλώσεων ΟΣΔΕ.

Αριθμός αγελαδοτρόφων και ποσότητα παραγόμενου γάλακτος

Έτος	Αριθμός αγελαδοτρόφων	Κιλά
2002	77	751785
2003	80	873090
2004	83	1069803
2005	86	1178569
2006	70	1095435
2013	61	-
2015	80	844315
2019	65	936492

Το τυροκομείο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Πάρου συγκεντρώνει ημερησίως περίπου 2.500 κιλά γάλα.

Ποσότητα παραγόμενων γαλακτοκομικών προϊόντων (2012)

Είδος	Κιλά
Αγελαδινό γάλα	672079
Αίγειο γάλα	14151
Βούτυρο	870
Κρέμα	3060
Γιαούρτι	218,2
Γραβιέρα	44853
Λευκό τυρί	1719
Κεφαλοτύρι	16331
Τουλομοτύρι	-
Μυζήθρα	3171
Σούρωμα	4019

Το τυροκομείο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Πάρου συγκεντρώνει ημερησίως περίπου 2.500 κιλά γάλα.

Παραγόμενα σφάγια στην Πάρο

Έτος	ΒΟΟΕΙΔΗ	ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ	ΧΟΙΡΟΙ
2005	500	2478	131
2010	352	1442	132
2011	316	1578	112
2012	334	1347	166

Στην Πάρο λειτουργεί δημοτικό σφαγείο τριών γραμμών για βοοειδή , αιγοπρόβατα και χοιρινά (Πηγή: Κτηνιατρείο Πάρου, 2012)

Υπάρχει μέλλον;

Δυνατότητες διατήρησης και ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα στην Πάρο

- Φυσικό περιβάλλον με μεγάλη βιοποικιλότητα
- Κατάλληλες κλιματολογικές και περιβαλλοντικές συνθήκες
- Υδάτινοι πόροι
- Ύπαρξη εκτάσεων για την ανάπτυξη της γεωργίας και κτηνοτροφίας
- Μόνιμος πληθυσμός με μεγάλο ποσοστό νέων
- Ανεπτυγμένος τουρισμός και καταναλωτικό κοινό υψηλών απαιτήσεων
- Αναγνώριση των ποιοτικών χαρακτηριστικών των παραγόμενων τροφίμων στο νησί
- Συχνή ακτοπλοϊκή και αεροπορική σύνδεση με αστικά κέντρα και τα γύρω νησιά, όλο το έτος
- Ύπαρξη έμπειρων παραγωγών και υποδομών (ελαιοτριβεία, οινοποιεία, σφαγείο, τυροκομεία)

Ανασταλτικοί παράγοντες της ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα στην Πάρο

- Καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος με μεγάλη οικιστική ανάπτυξη
- Επιδείνωση των κλιματολογικών συνθηκών λόγω κλιματικής κρίσης
- Μείωση των διαθέσιμων υδάτινων πόρων
- Μείωση των εκτάσεων για την γεωργία και κτηνοτροφία

Ανασταλτικοί παράγοντες της ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα στην Πάρο

- Αύξηση του «αστικού» πληθυσμού και έλλειψη ενδιαφέροντος των νέων για απασχόληση στον πρωτογενή τομέα
- Ανάπτυξη του τουρισμού και των «φιλοζωικών» απαιτήσεων
- Αύξηση γραφειοκρατίας και αυστηροποίηση της νομοθεσίας
- Αύξηση του κόστους και διευκόλυνση εισαγωγών λόγω συχνής ακτοπλοϊκής και αεροπορικής σύνδεσης
- Εγκατάλειψη από παραγωγούς και μείωση παραγωγής για την αποτελεσματική λειτουργία των υποδομών (ελαιοτριβεία, οινοποιεία, σφαγείο, τυροκομεία)

Συμπεράσματα – προτάσεις για την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα στην Πάρο (1)

Προσπάθεια διατήρησης, ακόμη και ίδρυσης νέων αγροτοκτηνοτροφικών παραγωγικών εκμεταλλεύσεων

- Σύνδεση αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής (Πολυλειτουργικά αγροκτήματα, συμφωνίες ανταλλαγής παραπροϊόντων κλπ)
- Στήριξη των μικρών παραγωγών, διευκόλυνση εισόδου νέων αγροτοκτηνοτρόφων ως κύριο ή συμπληρωματικό επάγγελμα
- Συντονισμός μεταξύ Παραγωγών, Δημόσιων υπηρεσιών, Περιφέρειας, Δήμου και ιδιωτών μελετητών και επιστημόνων για την ίδρυση και βιώσιμη λειτουργία των εκμεταλλεύσεων.
- Ενημέρωση των κατοίκων, επιχειρηματιών, των επισκεπτών κα για τη σημασία και τις ιδιαιτερότητες της αγροτικής παραγωγής και της εκτροφής αγροτικών ζώων
- Συνεργασία των τουριστικών επιχειρήσεων με τον πρωτογενή τομέα (τοπική κουζίνα, επισκέψιμα αγροκτήματα, διάθεση τοπικών προϊόντων)

Συμπεράσματα – προτάσεις για την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα στην Πάρο (2)

- Ανάδειξη των μοναδικών ποιοτικών χαρακτηριστικών των τοπικών προϊόντων μέσω έρευνας και ανάπτυξης νέων προϊόντων. Βελτίωση της παρουσίασης τους και ανάπτυξη δράσεων προώθησής τους
- Παραγωγή προϊόντων από παραδοσιακές ποικιλίες φυτών και φυλές ζώων
- Ανάδειξη της συμβολής της τοπικής παραγωγής για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος (αντιμετώπιση κλιματικής κρίσης, ανθρακικό και υδάτινο αποτύπωμα)
- Διατήρηση των εκτάσεων για την γεωργία και κτηνοτροφία,

Συμπεράσματα – προτάσεις για την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα στην Πάρο (3)

- Επισκέψιμα αγροκτήματα – πραγματικά αγροτουριστικά καταλύματα
- Δημιουργία μικρών & μεσαίων επιχειρήσεων παραγωγής-μεταποίησης αγροτικών προϊόντων που μπορούν να δώσουν υψηλής ποιότητας προϊόντα.
- Δημιουργία, μικρής κλίμακας, εγκαταστάσεων τυποποίησης, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων (συσκευαστήρια, ψυκτικοί και αποθηκευτικοί χώροι).
- Ανάπτυξη των συνεργατικών σχηματισμών, της δικτύωσης των επιχειρήσεων και της περαιτέρω συσπείρωσής τους (cluster).

Ευχαριστώ

